

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ'NİN TAHLİLİ

Dr.Yücel Atıla ŞEHİRLİ*

Türk yurdunun Mondros Mütarekesi ile parçalanıp işgal edildiği günlerden başlayarak, Türk tarihinde bir dönüm noktası olan İstiklâl Savaşı'nı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ve inkılapların yapılışını anlatan Nutuk, siyasi ve millî tarihimizin birinci elden, ve pek değerli bir kaynak eseridir¹. Atatürk Nutuk adlı eserini yazmaya 1927 yılında geçirdiği bir kalp krizinden sonra karar vermiştir. Bu üzücü olayın tarih önünde, tarihle hesaplaşarak Partisine yön ve emir vermesi olayını hızlandığında da kuşku yoktur. Atatürk tarihi olayları birinci elden ve vesikalarıyla yine "tarihi yapan kişi" olmaktan çıkıp "tarihi yazan kişi" olmaya bu vesileyle karar vermiştir. Bunu gerçekleştirirken de hem bütün karşıtlarıyla hesaplaşmış hem de tarih önünde eylemlerinin hesabını vermiştir. Cumhuriyet Halk Fırkası'nın İkinci Büyük Kurultayı'nın bu söylev için çok güzel bir ortam niteliği taşımakta oluşu da ayrıca üzerinde durulması gerekli bir başka noktayı oluşturmaktadır². Atatürk tarafından, Cumhuriyet Halk Partisi'nin 15-20 Ekim 1927 tarihleri arasında Ankara'da toplanan İkinci Kurultayı'nda 36.5 saat süren ve altı günde okunan tarihi bir hitabeye dayandığı için Nutuk adını almıştır. Nutuk'un ikinci cildinin sonunu Atatürk, "Türk Gençliğine Bıraktığım Emanet" metni ile bitirmiştir.

Türkiye'de bütün resmi daire ve sınıflarda Atatürk resminin hemen yanı başında "İstiklâl Marşı" ile birlikte çerçevesi bir şekilde asılı duran "Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi" bu metnin en can alıcı yönünü oluşturmaktadır. Gençliğe bu son sesleniş Nutuk gibi gayet hitabet değeri yüksek; içinde pek çok mesaj barındıran bir edebî ve tarihi metindir. Bu güzel

* Trakya Üniv. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Okutmanı.

¹ Zeynep Korkmaz, (1984); "Nutuk'a Önsöz", Başbakanlık Basımevi, Ankara, C. I, s. IX.

metnin “Ey Türk Gençliği!” diye seslenmeden önceki kısmını aynen aşağıya alıp daha sonra, inceleyeceğimiz kısma geçmek istiyoruz.

“...Türk Gençliğine Bıraktığım Emanet:

Muhterem Efendiler, sizi, günlerce işgal eden, uzun ve teferruatlı beyanatım, en nihayet, mazi olmuş bir devrin hikâyesidir. Bunda milletim için ve müstakbel evlâtlarımız için dikkat ve teyakkuzu davet edebilecek, bazı noktalar, tebarüz ettirebilmiş isem, kendimi bahtiyar addedeceğim.

Efendiler, bu beyanatımla, millî hayat hîtam bulmuş farz edilen büyük bir milletin; istiklâlini nasıl kazandığını ve ilim ve fennin en son esaslarına müstenit, millî ve asri bir devleti, nasıl kurduğunu ifadeye çalıştım.

Bugün vâsıl olduğumuz netice, asırlardan beri çekilen millî muşibetlerin intibahı ve bu aziz vatanın, her köşesini sulayan kanların bedelidir.

Bu neticeyi, Türk gençliğine emanet ediyorum.”³

Yukarıdaki ön girişten sonra Atatürk; Türk Gençliğine seslenmekte, “vazifesini, hazinesini, imkân ve şartları ile gücünü” daha sonra ifade etmektedir.

Atatürk'ün öncelikle seslendiği, uyardığı hedef kitle, “Türk Gençliği” dir. Bunu belirtmek için söze “Ey Türk Gençliği!” diye başlamaktadır.

Hedef kitleye yüklediği görev; “Birinci vazifen, Türk İstiklâlini, Türk Cumhuriyeti'ni ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir” şeklindedir. Bu iki kavrama verdiği önem veya tanımlamasını; “Mevcudiyetinin ve istikbâlinin yegane temeli budur.” “Bu temel, senin en kıymetli hazinendir” biçiminde yapmıştır.

Atatürk hedef kitlesi olan Türk Gençliğini, “İstikbâlde dâhî seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhîli ve haricî bedhahların olacaktır”

² Bkz. Emre Kongar, (1997), *Atatürk Üzerine*, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 69.

diye de uyarmayı ihmal etmemiştir. Hatta bununla yetinmeyip gelecekteki tehlikelere karşı hedef kitlelerini ikinci kez uyarmaktadır: “Bir gün İstikbâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin.”

İmkân ve şartların ne olabileceği konusunu ise Atatürk, altı ihtimal vererek açmaktadır:

1. İmkân ve Şartların Olumsuzluk İhtimali:

"Bu imkân ve şerait çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir"

2. Düşmanların Çok Güçlü Olması İhtimali:

"İstiklâl ve Cumhuriyeti'ne kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler."

3. Vatanın İşgal Edilmiş Olması İhtimali:

"Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir."

4. İktidarın Gaflet, Delâlet ve Hıyânet İçinde Bulunması İhtimali:

"Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleket dahîlinde, iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalâlet ve hatta hıyânet içinde bulunabilirler."

5. İktidarın Menfaatlerini İşgalcilerin Siyasi Emelleriyle Birleştirmesi İhtimali:

"Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhid edebilirler."

6. Milletın Harap ve Bitap Düşmesi İhtimali:

"Millet, fakr-u zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir."

Atatürk gençliğe hitabesinde olabilecek yukarıdaki gibi altı olumsuz ihtimali sıraladıktan sonra hedef kitlesi olan Türk gençliğine ikinci kez "Ey Türk İstikbâlinin Evlâdı!" diyerek seslenmektedir. Geleceğin gençliğine çok kararlı bir şekilde birinci vazifesinin ne olması gerektiğini ise; "İşte bu ahvâl ve şerait içinde dahi, vazifen;" TÜRK İSTİKLÂL VE CUMHURİYETİNİ KURTARMAKTIR! " sözleriyle hatırlatmaktadır.

Büyük lider Atatürk kendisinin gerek istiklâl savaşı gerekse inkılapları yaparken güç aldığı asıl kaynağın "Türklük" olduğunu bu kez Türk gençliğine; "Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!" diyerek göstermektedir.

Şimdi de parçalara ayırdığımız ve hepimizin bildiği bu gençliğe hitabeyi, yukarıda yapılan tespitler, ışığında bir bütün halinde okuyalım.

"Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dahîlî ve haricî, bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!"

Sonuç olarak yukarıda ele alıp tahlil ettiğimiz bu metin, edebi ve tarihi değeri çok yüksek bir metindir. Atatürk metni, “giriş, gelişme ve sonuç” bölümlerini oluşturarak hazırlamıştır. Geçmiş olaylar, mevcut olaylar ve gelecek olaylar konusunda bilgi verip önemli hatırlatmalar yapmıştır. Geçmişte yaşanan acı olaylar gelecekte de yaşanabilir düşüncesinden hareketle Türk gençliğine kutsal bir görev vermektedir. Atatürk “Türk İstiklâli” ve “Türk Cumhuriyeti'ni” en temel hazine olarak değerlendirmiş, bu iki hazinenin muhafazasını özellikle gençlikten istemiştir. Gençliğe hitabeyi Nutuk adlı eserinin metin kısmının sonuna eklemesi yine ayrı bir mesaj çıkarılması gereken bir konudur. Hitabenin giriş kısmında gençliğin görevi vurgulanmasına rağmen, metnin sonunda yine bu görev, “Türk İstiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır!” denilerek tekrarlanmıştır.

Atatürk bu metinde sıraladığı bütün olumsuz durumların çözümünde gençliğin ihtiyaç duyacağı gücün ne olduğunu ilk defa olarak metnin sonunda “asil kan” yani “Türklük” olarak söylemiştir. Atatürk'ün burada asil kan sözü ile Türklüğü, Türklük ile de biyolojik olarak ırkçılığı değil, kültürel ve duygusal bir milletçiliği kastettiğini düşünmemiz doğru bir yol olacaktır. Nitekim bu konudaki anlayışının “Ne mutlu Türküm diyene!” vazinesinde açık açık belirtildiği, zaten hayatın hiçbir döneminde ırkçılığı tasvip etmediği, buna uygun ve bizi doğrulacak pek çok sözü olduğunu hatırlatmak gerekmektedir. Ayrıca bu hitabede sıralanan olumsuz altı ihtimal göz önüne alındığında; gençliğin sığınacağı hiçbir maddi dayanak kalmadığından, maneviyatından, Türklüğünden yani kanından başka alternatifinin olmadığı da görülecektir. Cümledeki “asil” sözcüğünün gençliğe özgüven verdiği de bir gerçektir.

Tahlile tabi tuttuğumuz Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, basit bir metin gibi görünmesine karşılık, çok kapsamlı ve bizzat yaşanmış tarihi bilgileri ihtiva etmektedir. Edebi ve tarihi yönüyle gayet zengin bir metindir. Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı 76 yıldır süren ve gelecekte de sürecek olan iç ve dış tehlikelere, tehditlere, saldırılara ve plânlara karşı Türk gençliği daima hazırlıklı olmak, çağın gerektirdiği bilgilerle donanımlı olmak, hazinesini (Türk İstiklâli ve Türkiye Cumhuriyeti) koruma azim, ve şuurunda

olmalıdır. Bu durum Atatürk dediği için değil, akıl, bilim ve realite böyle olduğu içindir. Büyük Atatürk'ün yaptığı ise bu durumu büyük bir öngörüyle 1927 yılında tespit ederek gençliği uyarmasından, ona görevinin ne olduğunu veciz bir şekilde hatırlatmasından ve bunu yaparken de kendi yaptığı işleri övmeme, hatta adını bile anmama alçak gönüllülüğünü göstermesinden ibarettir.

ÖZET

Nutuk, Siyasi ve milli tarihimizin birinci elden ve pek değerli bir kaynak eseridir. Atatürk yazdığı eserinin metin kısmının sonunu “Türk Gençliğine Bıraktığım Emanet” bölümü ile bitirmiştir. Gençliğe bu son sesleniş Nutuk gibi gayet hitabet değeri yüksek; içinde pek çok mesaj barındıran bir ebedi ve tarihi metindir. Atatürk uyardığı hedef kitle olan gençliğe; “Birinci vazifen, Türk istiklalini, Türk Cumhuriyeti’ni ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir” diyerek görevinin ne olduğunu belirtir. Bu iki kavramın varlığının ve geleceğin temeli olduğunu bununda bir hazine değerinde bulunduğunu ifade eder. Bütün olumsuz durumların çözümünde gençliğin ihtiyaç duyacağı, gücü Atatürk, asil kamı yani Türklüğü olarak gösterir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Cumhuriyet, Hitabe, Gençlik, Bağımsızlık.

ABSTRACT

Oration (Nutuk) is Atatürk's creation narrating the independence war, the establishment of Turkish Republic and the introduction of reforms. It is also very valuable first hand source of our political and national history. Atatürk finished his writing with a chapter called "a trust I hand over to Turkish youth." This last call to the youth is placed in a text called as oration, which is literary and historical with high value of oratory. Atatürk points out what their duty is to his target mass, youth, by saying "your first duty is to protect and to defend the Turkish independence and Turkish Republic forever." He expresses that these two concepts are the bases of their existence and their future and are as valuable as a treasure. Finally Atatürk indicates that to solve all the problems Turkish youth can find the needed power in their noble blood in other words in Turkishness.

Key-Word: Atatürk, Republic, Oration, Youth, Independence.